
Atha Nyasanushasanam

అథ న్యాసానుశాసనమ్

Document Information

Text title : Atha Nyasanushasanam

File name : nyAsAnushAsanam.itx

Category : misc, sahitya, article, pradIptakumArananda

Location : doc_z_misc_general

Author : (Copyright) Pradipta Kumar Nanda, Kendrapara, Orissa pknanda65 at gmail.com

Transliterated by : Pradipta Kumar Nanda

Proofread by : Pradipta Kumar Nanda

Acknowledge-Permission: (Copyright) Pradipta Kumar Nanda

Latest update : May 13, 2021

Send corrections to : sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

May 14, 2021

sanskritdocuments.org

అథ న్యాసానుశాసనమ్

లేఖకః - నన్దప్రదీప్తకుమారః

భగవతో వేదస్య ప్రాయోగికం మహాత్వమేవ కర్మకాణ్డం నామ । విశాలం చాస్య భారతీయకర్మకాణ్డకలేవరమ్ । మన్తబ్రాహ్మణాత్మకః శబ్దరాశిః సర్వతో హి దురధిగమః । తస్య వేదస్య ప్రాయోగికం స్వరూపం కర్మకాణ్డం పరమదుర్గమమితి నావిదితం విదుషామ్ । గహనతత్త్వస్య చిన్తనం సూక్ష్మరీత్యాస్మిన్ విరాజతేతమామ్ । వేద-బ్రాహ్మణవచనానాం ప్రయోగాత్మికాయాః సృష్టేరేవ కర్మకాణ్డే సన్నివేశో దృశ్యతే । భారతీయమనీషిణాం విచిత్రా దేవోపాసనాశైలీ అత్ర బృహదాకారేణ ప్రాప్యతే । భారతీయకర్మకాణ్డానాం కేచిద్దంశాః సాక్షాద్ వేదప్రతిపాదకాః శ్రోత్రాపరపర్యాయాః కేచిచ్ఛ వేదమూలక-స్మృతిపురాణాదివిభిన్నధర్మగ్రన్థోక్తాః ఋషిమహర్షిభిః సాక్షాత్కృతధర్మభిర్వివృతాః కేచిద్ హి తత్తద్వేదమూలకశాస్త్రచ్ఛాపాయాశ్రితాః అలోకికశక్తిసంపన్నా సత్యవాగ్భిః సువ్యవస్థితాః విరాజతేతమామ్ । దేవతానాం సన్తోషాయ త్రైః బహువిధా ప్రయోగాః విధయశ్చ ప్రదత్తాః । తేషు ప్రయోగేషు న్యాసతత్త్వమన్యతమమ్ । తత్ర న్యాసో నామ స్వాంగేషు దేవతాప్రతిమాసు వా మన్త్రాదీనాం సన్నివేశః । న్యస్యతే అనేన ఇతి న్యాసః । ని ఉపసర్గపూర్వక ఆస్ ధాతోః ఘ౞ ప్రత్యయయోగేన న్యాసశబ్దః సిద్ధ్యతి । మన్తబ్రీజానాం దేవశరీరే యథాస్థానేషు సంస్థాపనేన మృణ్మయీప్రతిమా ధాతునిర్మితవిగ్రహో ఘటో వా దేవత్వమాప్నోతి । దేశికస్య దైవీభావః సముదేతి, దేవో భూత్వా దేవం యజేదితి న్యాయాత్ । తథాహి ప్రపఞ్చసారే-

ఆత్మనో దేవతాభావప్రదానాద్దేవతేతి చ ।

పదం సమస్తతస్మైషు విద్వద్భిః సముదీరితమ్ ॥ (౬/౫)

ఇతి । న్యాసో పూజకస్య సదుపార్జితం ధనమ్ । తస్య సత్వాత్తేషు వినియోగో న్యాసః । ఆయం న్యాసః సాధకం సర్వదా రక్షతి । పితృమాతృవత్ పరిపాలయతి । యథావిధి న్యాసే కృతే తస్య పూజనకాలీన-సాధనకాలీన చ విఘ్నాః సర్వథా వినశ్యన్తి । యచ్ఛక్తం కులార్ణవే-

న్యాయోపార్జితవిత్తానామంగేషు వినివేశనాత్ ।

సర్వరక్షాకరాద్దేవి న్యాస ఇత్యభిధీయతే ॥ (౧౭/౫౬)

ఇతి । న్యాసకర్తా విష్ణులోకం గచ్ఛతి । తత్ర వైకుణ్ఠీయసుఖమనుభవతుం పారయతి ।
సాక్షాన్నారాయణో భవతుమర్హతితి వక్ష్యమాణం ప్రమాణం ద్రుఢీకరోతి । తథాహి పాద్మే-

శిఖాయాం శ్రీధరం న్యస్య శిఖాద్యః శ్రీకరం తథా ।
హృషీకేశం తు కేశేషు మూర్ధ్ని నారాయణం పరమ్ ॥

ఏవం న్యాసవిధిం కృత్వా సాక్షాన్నారాయణో భవేత్ ।

యావన్నవ్యాహరేత్ కింఞ్చిత్ తావద్విష్ణుమయం స్థితః ॥ (౬/౭౯/౧౭)

ఇతి । కర్మభేదే శాస్త్రే బహువిధాః న్యాసా ఉక్తాః । తేషు అంగన్యాసః, కరన్యాసః,
ఋష్యాదిన్యాసః, జీవన్యాసః, పీఠన్యాసః, ప్రణవన్యాసః, మాతృకాన్యాసః, బహిర్మాతృకాన్యాసః,
ఆన్తర్మాతృకాన్యాసః, సృష్టిన్యాసః, స్థితిన్యాసః, సంహారన్యాసః, హంసన్యాసః, మూలమన్తన్యాసః, కంఠా-
గ్రహన్యాసః, కేశవాదిన్యాసప్రముఖా ముఖ్యాః । ఏతేషాం ప్రయోగాః ప్రాయశః
సర్వపూజాసు అన్తర్భూతా భవన్తి । ఏతదతిరిక్తాః బహవో న్యాసాః తన్త్రగ్రన్ఠేషు దృశ్యన్తే
। చతుషష్ఠి సంఖ్యకాః న్యాసాః తన్త్రాది ఆగమగ్రన్ఠేషు ప్రయుక్తా భవన్తి । ఏతేషు న్యాసేషు
మాతృకాన్యాసస్య మహిమా శ్రేష్ఠః । మాతృకాణాం ప్రయోగస్తు మాతృకాన్యాసః
। స్వచ్ఛన్దే - న విద్యా మాతృకా పరా (౧౧/౧౯౯) ఇతి మాతృకాన్యాసస్య
సర్వశ్రేష్ఠతా ప్రమాణీకృతా । అపి చ లలితాసహస్రనామస్తోత్రే మాతృకాన్యాసః
౦ంకారాత్ సముద్భూతః సర్వమంగలకరః పరమానందదాయకః సర్వసిద్ధిప్రదాయక ఇతి
పరమాచార్యేణ శ్రీమదాదిశంకరేణ స్వకీయే భాష్యే సముల్లిఖితః । మాతృకాన్యాసశ్చతుర్థా
విభక్తః । తస్య ఫలభేదోఽపి శూయతే । యదుక్తం తన్త్రసారే-

చతుర్థా మాతృకా ప్రోక్తా కేవలా విన్దుసంయుతా ।

సవిసర్గా సోభయా చ రహస్యం శృణు కథ్యతే ॥

విద్యాకరీ కేవలా చ సోభయా వృద్ధికారిణీ ।

సవిసర్గా పుత్రదా చ సవిన్దు విత్తదాయినీ ॥

ఇతి మాతృకాన్యాసః చతుర్విధః । తేషు విన్దుః=అనుస్వారసహితః, అం నమః లలాటే
ఇతి ప్రథమః, విత్తదాయకః సర్వసంపత్ విధాయకః । కేవలః సప్రణవః । ఓం నమః
లలాటే ఇతి ద్వితీయప్రకారకో మాతృకాన్యాసః, సర్వవిద్యాప్రదాయకః । అః నమః లలాటే
ఇతి సవిసర్గస్తూతీయః, పుత్రప్రదాయకః ఆనందదాయకః । అం అః నమః లలాటే ఇతి
ఉభయశ్చతుర్థః, వృద్ధికారకో విఖ్యాతః తన్త్రశాస్త్రే బహుషు ఆగమనిగమయామలగ్రన్ఠేషు ।
ఏతద్విషయేఽపి చాన్యత్ర నివన్దే-

ఓమాద్యన్తో నమోన్తో వా సవిన్దువిన్దువర్జితః ।

పఞ్చాశద్వర్ణవిన్యాసః క్రమాదుక్తో మనీషిభిః ॥

ఇతి పంచాశద్యర్థానాం సప్రణవపురఃసరం నమోఽస్తేన ప్రయోగః విష్ణుయుక్త ఆయుక్తో వా మాతృకాన్యాసో విహితః । అపి చ తస్మాన్తరే-

వాగ్భవం కామబీజం చ శ్రీబీజం చ త్రితారకమ్ ।

శక్తిశ్రీకామబీజం చ త్రితారం మునయో విదుః ॥

శక్తిబీజం, శ్రీబీజం, కామబీజం చ త్రితారకమ్ । యద్వా వాగ్బీజం కామబీజం శ్రీబీజమితి ఏతాని బీజత్రయాణి తారకసంజ్ఞితాని ఉక్తాని । మాతృకాన్యాసేఽపి ఏతేషాం సంయుక్తప్రయోగః సర్వసిద్ధికారకః । సృష్టిస్థితిసంహారక్రమేణ త్రిప్రకారకో మాతృకాన్యాసః కల్పితః । కల్పోక్తవిధినా ఏతేషాం ప్రయోగః అవశ్యమేవ కరణీయః । యచ్ఛోక్తం వీరచూడామణౌ-

మాతృకాత్రితయం కుర్యాత్ సృష్టిసంహారకస్థితమ్ ।

న్యాసం కుర్యాత్ మహేశాని కల్పోక్తం చ విశేషతః ॥

అన్యత్ర కులార్ణవే అన్యన్యాసేషు షోఢాన్యాసస్య కీర్తనం భూతమ్ । ఆయం షోఢాన్యాసః సర్వేషు శ్రేష్ఠః । తథా హి -

ప్రపంచో భువనం మూర్తిర్మన్తదైవతమాతరః ।

మహాషోఢాహ్వయో న్యాసః సర్వన్యాసోత్తమోత్తమః ॥ (౪/౨౦)

ఇత్యత్ర ప్రపంచాన్యాస-భువనన్యాస-మూర్తిన్యాస-ఋష్యాదిన్యాస- మాతృకాన్యాసేషు షోఢాన్యాసః అగ్రే ధావతి । కిం బహునా ఋషిఘ్నోదేవాన్ వినాపి న్యాస అకరణీయః । అనేన న్యాసఫలం పూర్ణతయా న లభ్యతే । యచ్ఛోక్తం శారదాతిలకే-

ఋషిఘ్నోదేవతానాం విన్యాసేన వినా యదా ।

జప్యతే సాధితోఽప్యేష తస్య తుచ్ఛఫలం భవేత్ ॥ (౪/౩౦)

ఇతి । అపి చ మహాఫలం తావత్ మేరుతస్మై-

యో న్యాసకవచఘ్నో మన్తం జపతి తం ప్రీయే ।

దృష్ట్వా విఘ్నా పలాయన్తే సింహం దృష్ట్వా యథా గజాః ॥

ఇతి విశ్వకల్యాణకామనాపరకాణి భారతీయకర్మకాణ్డాని మహతాస్త్వరేణ సంపాదనీయాని । పూజనస్థలేషు నిర్దిష్టనియమానుసంన్ధానేనాత్ర పూజాఫలసమ్భవాత్ । తన్త్రగ్రంథేషు ఆసనశుద్ధ్యాదారభ్య బ్రాహ్మణభోజనాంతం యాని కర్మాణి ఆస్మాకం కృతే నిర్దిష్టాని సన్ని తాన్యేవాస్మాభిరవశ్యమేవ శాస్త్రోక్తనియమేన సంపాలనీయాని । తథా హి భగవతా గీతాయాం-

తస్మాత్ శాస్త్రం ప్రమాణం తే కార్యాకార్యవ్యవస్థితౌ ।

జ్ఞాత్వా శాస్త్రవిధానోక్తం కర్మకర్తమిహార్హసి ॥ (౧౬/౨౪)

ఇత్యలం విస్తరేణ ।

— లేఖకః - నన్దప్రదీప్తకుమారః

Written by Dr. Pradipta Kumar Nanda, Kendrapara, Orissa pknanda65 at gmail.com

—
Atha Nyasanushasanam

pdf was typeset on May 14, 2021

—
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

